

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÖÐRALAG

NR. 18.

MIKUDAGIN
18. APRÍL 1962

35. ÁRG.

Martin Joensen, lærari 60 ár

Martin Joensen er føddur í Sandvík 19. apríl 1902 og fyrrir so 60 ár í morgin — skirhósdag.

Í nærum 40 ár hevur hann starvast sum lærari — fyrst nokur ár í føðibýgd síni og síðani á Tvoroyri, har hann enn heldur áfram, tó at heilsan ikki er av tí allrabesta.

Hann er vel umtóktur sum lærari; men ikki skal roðast so mikið um tað. Hann varð ikki borin í heim við gulposa um hálsin og tess vegna hevur hann altíð folt seg herma millum øll tey, sum royna at veita gleði og ljós til teirra, sum liva á livins skuggasíðu. Hann hevur altíð verið og er stóðugt ein góður javnaðarmaður og hevur skrivað sosialdemokratiskar greinir. Í nokur ár var hann blaðstjóri av »Sosialinum«. Mangar eru søgnar, sum Martin hevur skrivað. Tú finnur tær nærum allastaðni: í Barnablaðnum, barnabókum, jólabókum umframt heilar bókur av Martin Joensen. Allastaðni serti tú, at Martin Joensen pennis flytur seg hovliga, men samstundis lætt og leikandi, og at hja skrivandi honin stendur í sambandi við ein gloggan, ljósan heila og samstundis við eitt folsamt og heitt hjarta, sum elskar øll og alt, elskar lívið, sólinu og alt sum livir og rorist á foldum.

Fyrst vil eg nevna ta bókina, sum nevnist Fiskimenn. Hvør kann sum Martin fortelja um lívið umborð í teim gomlu fiskiforumum — eingin annar — ella fáir aðrir, og hví? — Ju, fyrj tað fyrsta, tí at Martin folir við fiskimanninum, og so av tí orsök, at Martin í mong ár sjálvur hevur verið fiskimaður. Hann veit og kennir beiskar lotur bundin við roðrið, meðan havaldan á hædd við mastrarnar legði seg oman yvir hann í síni heild. Hann dugir eisini væl at fortelja um hugnaligar lotur á sjónum og mangi stuttligt og skemti lgt niðri í lugarinum. Henda bókini og alt, ið Martin hevur skrivað, er stuttligt og samstundis gagnsligur læstur til gamans og álvara.

Nú til sekti ára dagin verður Mentagrunnurin at heiðra Martin við eini føðingardagsgávu sum takk fyrj tey stóru og góðu skaðaverk, ið hann hevur ríkað okkara feroysku mentan við.

Samstundis útgevar Føroya lærarafelag eina barnabók við fleiri barnasögum Martins. Skaldið Heðin Brú hevur til hesa bók skrivað fornælið og sigur har m. a. hesi voku orð: »Beint sum Martin fór at royna seg sum soguskrivari, var tað evðsynt, at her var ein pennur, sum var út yvir tað vanliga. Hann lýsti fyndugari og sá gjallari enn vit onnur. Málbrúk hansara skar í tann líkasela lesaran og fækk hann at siga fyrj munni: »Aha, so'eidis skal tað sigast.«

Eg vil enda við teim somu orðum, sum Heðin Brú endar nevnda fornælið við, nevniliga soleidis:

»Vit ynskja Martin Joensen, at hann skal hava heilsuna og framvegis fáa umstøður til at gleða landar sínar við síni skrivningarlist.«

J. H. Danbjørg.

Ríki unglingurin

Eftir Elias Mar.

1.

Hann er ikki sum ríkmanna og stórmannasynir flestir, fólk siga at hann er undarligur — login. Hann er ein av ríkastu monnum í bygdarlaginum, hevur einsamallur arvað ómetuligar ognir, hevur alt í vali, sum hugurin stendur til, men er tó kortini einsamur, heldur seg burtur frá fólki, sméðin, at kalla og sum hann skuldi byrgt inni tungan hjá, sum aldri lættir av. Í dagavis heldur hann seg fyrj seg sjálfan í stóru húsum sínum, biður tænastufólkið ikki órógva seg, lokar fyrj sólarljósinum.

Tað vita øll, at hann altíð hevur verið ódrúvis enn onnur børn, men ongantið kortini so login sum hesi seinastu árin, — síðan faðir hansara doyði og legði eftir seg alt gullið og gersemirnar. Ikki hevur hann fingið sær konu enn, tó hann er triogtjúgu ára gamal og øll tala um merkiliga meiningar og trúar-áskoðanir hansara. Hann er yvirhøvur sagdur at vera stórgávaður, kanska

ovmikið gávaður, men fyrst og fremst, login.

2.

Í gjár komu honum merkilig tíðindi fyrj oyru, og í nátt hevur hann ikki sovið. Hann hevur válað úti alla náttina og, sum annars ikki er vani hansara, gingið úti á allfara vegi. Snemma í morgun stakk hann somikið inn á gólvið at hann svoldi ein bita og eitt krús av víni, men ímeðan lat hann menn standa á varhaldi fyrj seg við vegin, teir skuldu siga honum frá, so brátt teir sóu hin undarliga mannin úr Nazaret koma undan, tí hann var í vænti. Hann var komin til grannabygdina í gjár, í fylgi við tí manna-hópinum, sum altíð flyktist rundan um hann, tað vóru mest armingar og strokavætti og tey ætlaðu at gera hann til kong. Øll kendu henda mannin, hann kom henda vegin um sama mundið í fjór, tá tað leið móti hátíðarhaldinum í Jerusalem, eins og nú. Hann groddi ofta sjúk fólk, gav svoltandi fólki matin frá sær, um hann hevði ein bita, og predik-

JONA HENRIKSEN:

Miriam

Døpur og nívandi lá náttin yvir Jerusalem. Fjaldi staðin og menniskjuni, men ikki óndu gerði teirra. Hesar óndu gerði, ið eru kendar av øllum ættarlíðum út um allan heiminn, líka til dagin í dag.

Tað vóru ikki øll, ið kundu sova á hesi nátt, í nokrum húsum vaktu fólk í størstu sálarneyð og deyðangist. Hann, tey hovdu trúð á, sett átt álit á, Hann, ið var sannleikin og vegurin, ja sjálfvitið fyrj tey. Hann var nú deyður, krossdeyður. Í hesi royndarstund var trúgv teirra veik. Hóast Jesus hevði sagt teimum, hvat fór at henda, so kundu tey ikki fata, at so skuldi verða. Hvørki vítið ella hjartað kundu taka hetta. Alt í teimum gjordi uppreistur. So'eidis kundi ikki Guðs lívandi sonur verða víðfarin. Hvi hevði hin Altvaldandi ikki stógað hesum óndu menniskjum? Hvi, hví? spurn ingarnir sveimaðu í troystu sálum teirra, og ivin kom eisini til tey. Var Jesus Messias ella skuldu tey venta ein annan? Sum náttin leið, vórðu bønirnar inniligar, bønir um fyrigiving, hvørji vóru tey, at tey skuldu seta seg upp móti Guði, bønir um, at Guð mátti læra tey at vera lýðin móti vilja Hansara, og mest av øllum bønir um, at tey máttu verða varðveitt í trúnni á Jesus Kristus.

Tað var ikki bert hesin litli flokkur, ið hoyrði Jesusi til, ið vakti; og hygg, har úti í myrkrinum gongur ein einsamall kvinna, spakuliga gongur hon í djúpum tónkum, stóður við hús Kaifas'ar og fer stílliga inn. Har inni sita tveir menn,

faðir hennara Annas og maður hennara Kaifas og bíða eftir henni. Alvarsom og tigandi stendur hon framman fyrj teimum, litur at teimum, sum sær hon teir fyrstu ferð. Kvírt er leingi. At enda reisist Kaifas og fer til hennara:

»Miriam mín, hvat vil hetta siga, hvar hevur tú verið? Eg bað faðir tín koma við mær; móddir og troyst í — sum ongantið áður — gleddu vit okkum, at tú vart her og tók ímóti okkum og bordreiddi við okrum góðum; men mest av øllum longest okkum eftir tær sjálvari, at sita hugnaligt og tosa við teg og at siggia inn í vøkru, reinu og góðu eyga tíni. Sum hovudsprestur átti eg ikki at sagt so; men tú ert mær ein sonn og rík hvíld bæði til líkams og sálar, givin sum tú ert mær av Guði sjálvum, og aldri kann eg fulltakka Honum fyrj teg. — Og so, so var eingin Miriam her. Arbeidskonurnar siga, at tú fórt út í gjárkvöld- id og hevur ongantið verið aftur. Hetta líkast ikki tær, Miriam, hvat hevur tú at siga?»

»Tað, sum eg havi at siga, fer at gera tykkum báðum ílt; men so má vera. Kaifas, eg hoyrði, tá teir í gjárkvöldið komu og sögdu tær, at Jesus úr Nazaret var tikin úti í Getsemane og fórdur til faðir mín. Eg mátti avstað, tað var nakað, ið var sterkari enn eg sjálf, ið dreiv meg; í næstan 3 ár havi eg hoyrt um henda Messias.«

»Tig, mitt kæra barn.« nú er tað Annas, ið reistist, »ert tú púra vitiliga inn. Har inni sita tveir menn,

aði fyrj hópinum nýggja samfelagskipan, nýggja og betri lívsfórslu, endurnýgging av gomlu lógnum, og hópurin fagnaði sum oftast orðum hansara, tað kundi ikki noktast. Flestir av betru borgarunum og trúgvu tænarar keisarans hovdu horn í síðu á honum og sögdu, at tað var beinleiðis hættuligt at lata hann ganga leysan. Hvat skal tað til at rekast soleidis um og prædika? spurdu teir. Hvi gavst hann við træsmiðinum og at arbeiða heidurliga fyrj breið sitt? Vist vóru tað fleiri, ið gingu yrkisleysir og flakkaðu, men eingin av teimum tordi tó at mótmæla yvirvoldini opinberliga og eggja til uppreistur. Tað hevði hent at hann tók menn úr arbeiði teirra og beyð teimum at koma í fylgi við sær og veita honum studning, og teir hovdu fylgt honum eftir, — fiskimennirnir frá bátunum, smiðirnir frá hálvjörðum verki, ja og keypmennirnir av sölutorginum. Mong leitaðu sær ráð hjá hesum undarliga ferðandi manni í størstu vandamálum teirra, og tað ætlaði hesin ríki unglingur, sum her er sagt frá, nú í dag eisini at gera. Hann ætlaði at seta honum tann spurning, sum hann ikki higartil hevði hildið seg kunnað sett nokrum manni, alra síðst mann úr legru stætti, landastroki, uppreistrarmanni. Hann ætlar at biðja hann siga sær, hvat honum torvar at gera fyrj at vinna sál-arfríð, hvussu hann skal bera seg at í livinum, fyrj at verða víðgiti og navn hansara ikki skal gera ættini fyrj skommum, men gera henni sóma, hvussu hann eigir at varveita og ávaka tað ríkidomi, sum honum er fallið í skeyt.

Neyðars ríkmaðurin hevur nátt eftir nátt givið gætur eftir, hvør ið ferðaðist eftir veggum. Hann veit, at hann fer at kenna træsmiðin aftur, við tað sama, hann ber eyga við hann, hann bæði sá og hoyrði hann í fjór, men misti hann burtur í mannamúgvuni og kom honum ikki til tals. Men hann minnst væl útsjón hansara, einfalda klædnabúna, andlitið, tey rólugu, mildu eyguni, ið vóru so heilt ólik tí, ein kundi hugsa sær í sambandi við ósing til uppreistur móti keisarunum, — rodd hansara, samførandi og máttmikla, gongulag og hovudburð mintist hann eisini. Tað var alt so meinlikt lærdum manni, summiu sögdu eisini at hesin træsmiðurin, sum ungur hevði sókt sær lærdum hjá mætum meistarum í templinum. Og nú var hann aftur væntandi.

3.

Vallaraffoldin kemur sum ein javnur streymur eftir veggum á leið til páskahátíðina í Jerusalem. (Framhald á 2. síðu)

Tøkk

Hjartaliga takki eg øllum — bæði av bygd og í by, sum við gávum, telegram-um og vitjan gleddu meg á 80 ára føðingardegi mínum tann 10/4.

Ein serlig tøkk til Fróðbiar sóknar kommunu fyrj heidurstekinið.

Bestu heilsur.

Albin Akesson, Tvoroyri.